

A close-up photograph of a green orchid flower with a dark, patterned center. The petals are a vibrant green, and the center features a dark, almost black, patterned area with a lighter, purple-tinged section. The background is a soft, out-of-focus green.

ITINERARIS DE NATURA A LA UAB

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Edició:

Vicerectorat d'Estudiants i Cultura, UAB
Gabinet del Rectorat, UAB

Coordinació i producció:

Àrea de Comunicació i Promoció, UAB

Autors:

Jordina BELMONTE
Anna FLORENSA
Josep GIRBAL
Ruben GUTIÉRREZ
Carme HIDALGO
Núria MARJANEDAS
Tomàs MUNILLA
Llorenç SAEZ
Anna SOLER

Disseny:

Metode Graphic Designers

Universitat Autònoma de Barcelona

Gener 2007

ELS ITINERARIS DINS EL CAMPUS

Font: SEPMA. Elaborat amb MiraMon (a partir de l'ortofotografia de l'ICC de l'any 2000)

Campus. En pronunciar-lo, ningú no diria que és un mot d'incorporació recent a la llengua, a través de l'anglès. Sona a antic, a llatí. Aquest acabament en *-us* el revesteix d'una solemnitat de què no gaudeix el seu germà 'camp', més desprotegit, encara que més genuí. Aquest *campus* de pronúncia ampul·losa ha arribat a ser el senyal extern que més identifica la nostra institució i que alhora l'apropa formalment a una tradició diferent de concebre la vida universitària. El campus de la UAB, un enclavament que, determinat en origen per raons conjunturals, ha esdevingut amb el temps l'element més valuós del nostre patrimoni. Ens ho ha fet palès la publicació recent coordinada per M. Boada i R. Maneja, *El patrimoni socioambiental del campus de l'Autònoma*, Bellaterra (Cerdanyola del Vallès) 2005. El patrimoni natural on som inserits és ric i variat, però ¿hi parem esment, tot anant i venint d'un lloc a l'altre? Probablement menys del que hauríem, perquè la feina, els tràfecs diaris ens priven d'observar amb pausa com actua el pas del temps sobre el nostre entorn immediat. El llibret que teniu a les mans –que actualitza el fulletó que es va editar l'any 1998 amb motiu de la inauguració dels itineraris de natura de la universitat- vol contribuir a fer-nos-en més conscients, tot proposant-nos dos passejos per zones poc conegudes d'aquest entorn.

**Tu, doncs, que m'has agafat, atura't. Llegeix.
Després fressa els camins, fila prim i descobreix.
Si n'has sortit content, fes-ho saber a l'amic
o a l'amiga.
Si no, pensa que no era el dia adequat:
guarda'm i usa'm altra vegada mesos a venir.
Que els déus et siguin propicis!**

Joan Carbonell Manils
Vicerector d'Estudiants i Cultura

Itinerari vermell: Can Domènec

Itinerari vermell: Can Domènec

La primera fase de l'itinerari (**senyals 1, 2 i 3**) transcorre per darrere la Vila Universitària. En aquest tram la vegetació està molt lligada a l'acció antròpica i presenta l'aspecte de mosaics de diferents formacions vegetals: des de pinedes plantades, passant per brolles amb arbusts com la **ginesta*** i el **romaní***, entre d'altres, i per prats secs. En aquests ambients s'hi podrien observar, en funció de l'horari de visites, **esquirols***, **musaranyes*** i ratolins de bosc, si no directament sí el rastre que deixen en forma de pinyes rosegades. Passat el **senyal 4** hi ha el camp de conreu de Ca l'Isidre, una antiga masia les restes de la qual (planta de la casa, bassa, escales) trobarem entre els senyals 5 i 6. En aquest entorn s'hi conserven encara algunes plantes ornamentals i fruiters. L'itinerari segueix encara entre pinedes i camps de conreu (senyals 6, 7 i 8).

Entre els **senyals 8 i 9** es poden veure restes de la Masia de Can Domènec, que dóna nom a la Vall. Per aquesta zona de l'itinerari es poden observar les caixes-nius col·locades pels estudiants. Algunes aus detectades són **falciots***, **mussols*** i gamarussos. Hi ha també **ratpenats***. Com en tota edificació, un dels animals que podrien observar-s'hi és el dragó comú*.

Quan arribem al **senyal 10**, el camí transcorre paral·lel al torrent de Can Domènec, on encara és possible trobar-hi algun amfibi, com ara la **granota verda***. Si en lloc de seguir cap al punt 11 de l'itinerari prenem un camí que va del torrent cap a Bellaterra, travessarem un bosc mixt de **pi blanc*** i **alzina***, de dimensions considerables i força ben conservat, amb un gran nombre dels arbusts i les lianes

*Podeu veure aquestes espècies a continuació de la descripció dels itineraris (pàgines 12-53).

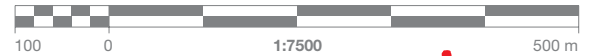

SENYALITZACIÓ DE L'ITINERARI VERMELL: CAN DOMÈNEC

Duració: 1h 15'
Dificultat: baixa

Font: SEPMA. Elaborat amb MiraMon (a partir de l'ortofotografia de l'ICC de l'any 2000)

ITINERARIS DE NATURA A LA UAB

Itinerari vermell: Can Domènec

característics de l'alzinar mediterrani: l'**aladern***, el marfull, el llentiscle, l'**arç blanc***, l'esparreguera, el galzeran, el matapoll, la rogeta, l'**arítjol***, l'**heura*** i el lligabosc. També trobem plantes de zones més esclarissades com l'arboç, el bruc boal, i la falguera comuna o aquilina, que han crescut en clarianes properes al camí que va a Bellaterra. Tot i que és una espècie rara, en aquests ambients pot trobar-s'hi la **serp verda***. Els animals que sí que hi són abundants són els **porquets de Sant Antoni***, les **tisorettes***, o els **pregadéus***, entre d'altres.

A l'alçada del senyal 14 trobem la font del Carme, on la vegetació de ribera presenta una bonica albarda i un roure majestuós d'uns 127 anys d'edat i 22 metres d'alçada.

Si el que fem és seguir l'itinerari, entre els senyals 11 i 12 i també en el 14 tindrem ocasió de veure un magnífic bosc de ribera on es poden trobar espècies com el **pollancre*** i l'**àlber***, el roure martinenc, el roure **cerrioide***, el **plàtan*** (que, malgrat que no és propi d'aquest bosc, sovint hi creix), l'**om*** i l'**avellaner***. En aquests ambients és fàcil observar-hi ocells com la mallerenga blava, el picot verd, el **pit-roig*** i el **pardal***, comú en gairebé tots els hàbitats de l'entorn de la UAB.

Si bé tot anant al **senyal 13** ens allunyem de la riera i travessem conreus, a l'alçada del **senyal 14** trobem la font del Carme, on la vegetació de ribera presenta, a més de les plantes ja citades, una

bonica albarda i també equisets o cues de **cavall***. També hi trobem un roure majestuós d'una edat aproximada de 127 anys i 22 metres d'alçada. Aquest és un dels indrets més singulars de Can Domènec. La font, construïda cap als anys 60, ha tingut un important paper sociològic i de lleure fins als anys 80, quan era freqüentada pels veïns de les poblacions properes que venien a gaudir de l'entorn natural.

Al llarg de tot aquest itinerari paral·lel a la riera caminem a prop de bardisses, és a dir, de formacions arbustives no gaire altes però sí força denses i sovint amb plantes espinoses o punxents com l'**esbarzer***, l'**aranyoner***, rosers, i d'altres. Aquest tipus de vegetació és molt important com a refugi i àrea d'alimentació de diversos animals, com l'**eriçó***, el meravellós **papagall***, els **bernats pudents*** i l'**aranya tigre***, entre molts d'altres. També en el mateix tros passem per marges on l'alzinar està molt esclarissat i on es fan petites brolles amb **romanf***, i fins i tot una timoneda de **farigola***.

A diversos punts de l'itinerari es poden observar rengleres de **canyes***, que creixen al llarg de la riera, a prop de les antigues edificacions, al marge de camps. Són també un bon refugi de fauna.

Passem pels senyals 15 i 16 i prenem ja el camí del tram final de l'itinerari, que transcorre de nou per una plantació de pins. Arribem al **senyal 17**, que senyala el punt final de l'itinerari.

** Podeu veure aquestes espècies a continuació de la descripció dels itineraris (pàgines 12-53).*

Itinerari blau: Can Magrans

Itinerari blau: Can Magrans

Situats al **senyal 1**, hem d'agafar el camí que surt cap a la dreta.

La major part d'aquest itinerari transcorre vorejant conreus i pinedes i, en algun tros, alzinar i alzinar amb roures. Una part del recorregut travessa el que havia estat Cal Truita i els terrenys del voltant, on queden vestigis de les plantes cultivades i ornamentals.

L'itinerari ofereix dues opcions: l'itinerari lineal, que va del senyal 1 al 21, i un de circular més curt que s'agafa a partir del senyal 9, girant cap a la dreta per trobar el **senyal 22** i retornar al punt de partida. Fent aquesta ruta es passa per un marge d'argila on nidifiquen abellerols.

Les etapes inicials de l'itinerari (**senyals 1 a 6**) ens permetran veure plantes pròpies de matollars i brolles com són, per exemple, l'**aladern***, l'**arç blanc***, la **ginesta***, el **romaní***, la **farigola***, estepes, gatosa, i moltes altres, així com prats secs o erms i pinedes. En aquests ambients és fàcil trobar-hi l'**aranya tigre***, **bernats pudents***, grills i llagostes, i amb sort algun **pregadéu***. En el camí, entre els **senyals 2 i 3**, a la nostra esquerra, podem veure també una plantació de **pi blanc***, feta els anys 80, i sota la qual es poden observar plançons d'alzina fruit d'una plantació feta al final dels anys 90 dins la campanya de l'ADENC "Una gla, un arbre" que pretenia la regeneració de l'alzinar. De fet, que l'alzinar intenta reinstaurar-se en els terrenys on l'home ha deixat d'intervenir ho anem veient al llarg de bona part d'aquest itinerari, en forma de plantes joves de les diferents espècies.

* Podeu veure aquestes espècies a continuació de la descripció dels itineraris (pàgines 12-53).

SENYALITZACIÓ DE L'ITINERARI BLAU: CAN MAGRANS

Duració: 1h (35' el circular)

Dificultat: baixa

Font: SEPMA. Elaborat amb MiraMon (a partir de l'ortofotografia de l'ICC de l'any 2000)

ITINERARIS DE NATURA A LA UAB

Itinerari blau: Can Magrans

En aquest mateix tram, però a la nostra dreta, podem observar el turó de Sant Pau, que és el punt de més altitud del campus de la UAB. A prop d'aquí hi ha alguns afloraments de conglomerat, on poden observar-se encara força espècies de rèptils, des de la sargantana comuna al **dragó***, llangardaixos ocel-lats, i fins i tot alguna **serp verda***. Arribant al senyal 4 hi ha un exemplar d'un **roure*** singular.

Entre els senyals 6 i 7 hi ha les restes d'una construcció del segle XX anomenada Cal Truita, i al seu entorn algunes de les plantes que s'hi havien cultivat.

Entre els **senyals 6 i 7** hi ha les restes d'una construcció del segle XX anomenada Cal Truita, i al seu entorn algunes de les plantes que s'hi havien cultivat, com ara **xiprers***, una palmera, atzavares i avets en el que devia ser el jardí i fruiters diversos (**oliveres***, ametlles, caquiers...) en els camps de conreu. Aquest ambient és adequat per al **musso***, que durant el capvespre sortirà a caçar en els camps de conreu. Recordem que el **senyal 9** és on decidim si anem pel camí curt o llarg.

El tram entre els **senyals 10 a 16** va vorejant el camp del turó de Sant Pau, continua endinsant-se en una pineda i, a partir del **senyal 17**, ressegueix l'antiga via de ferrocarrils. En aquest tram, la vegetació que ens acompanya està majoritàriament

formada per plantes de l'alzinar i per components de la bardissa (**esbarzer***, **aranyoner***, **arç blanc***, roldor...). A partir del senyal 18 i fins el 21, que senyalitza el punt final de l'itinerari, passem de nou al costat de camps de conreu. És en els camps cultivats on és fàcil veure rapinyaires com el xoriguer, i fins i tot el vol planejador d'algun aligot.

A diversos punts de l'itinerari poden observar-se rengleres de **canyes***, creixent prop de les antigues edificacions, al marge de camps. Són també un bon refugi de fauna, com per exemple els estivals puputs.

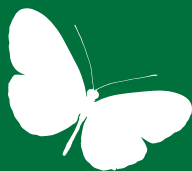
Durant tot l'itinerari ens acompanyaran els cants d'algun **pitroig***, els **pardals***, mallerengues carboneres, cotxes fumades, així com les garses, grans i cridaneres durant el dia, i mussols i gamarussos durant la nit.

En els ambient més antropitzats, les bardisses i jardins, i en els vestigis d'alzinar, val a destacar d'abundant presència de rosegadors, com el **ratolí domèstic***, el ratolí de bosc, i els **esquirols***.

** Podeu veure aquestes espècies a continuació de la descripció dels itineraris (pàgines 12-53).*

Flora i fauna als Itineraris de la UAB

Aladern *Rhamnus alaternus*

Àlber *Populus alba*

Alzina Quercus ilex subsp. ilex

Aranyoner *Prunus spinosa*

Arç blanc *Crataegus monogyna*

Arítjol *Smilax aspera*

Avellaner *Corylus avellana*

Canya Arundo donax

Cua de cavall *Equisetum telmateia*

Esbarzer *Rubus ulmifolius*

Farigola *Thymus vulgaris*

Ginesta Spartium junceum

Heura *Hedera helix*

Olivera *Olea europaea* var. *europaea*

Om *Ulmus minor*

Pi blanc *Pinus halepensis*

Pi pinyer *Pinus pinea*

Plàtan *Platanus hybrida*

Pollancre *Populus nigra*

Romaní *Rosmarinus officinalis*

Roure cerrioide *Quercus x cerrioides*

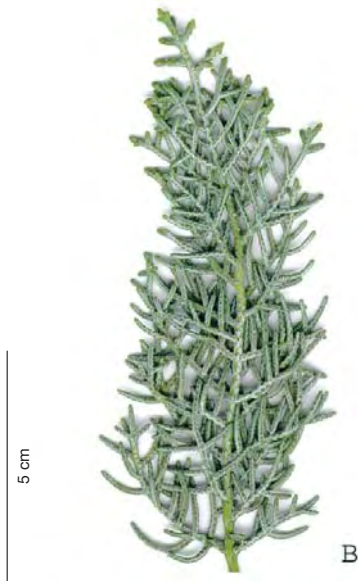
Xiprer *Cupressus sempervirens*

5 cm

Xiprer blau *Cupressus arizonica*

Aranya de jardí *Argiope bruennichi*

Bernat pudent *Graphosoma lineatum*

Cargol de terra *Helix aspera*

Cuc de terra *Lumbricus terrestris*

Dragó comú *Tarentola mauritanica*

Tisoreta o papaorelles *Forficula auricularia*

Eriçó *Erinaceus europaeus*

Esquirol *Sciurus vulgaris*

Falciot *Apus apus*

Granota verda *Rana perezii*

Musaranya *Crocidura russula*

Porquet de St. Antoni *Armadillidium vulgare*

Mussol *Athene noctua*

Papagall *Papilio machaon*

Pardal *Parus domesticus*

Pit-roig *Erithacus rubecula*

Pregadéus *Mantis religiosa*

Ratolí domèstic *Mus musculus*

Ratpenat comú *Pipistrellus pipistrellus*

Serp verda *Malpolon monspesulanus*

Més informació: www.uab.cat/sepma

Telèfon: 93 581 19 50

Any de l'Evolució

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona